

COMUNITĂȚILE RURALE DIN MUNȚII APUSENI

Comuna Avram Iancu

Lect.univ.dr. MONICA ANGELA BARA, prof.univ.dr. MĂRIOARA LUDUȘAN,
Universitatea "1 Decembrie 1918" Alba Iulia

ABSTRACT: *Rural communities in the Apuseni Mountains. Avram Iancu village.* Apuseni Mountains community problems were early on in Romanian rural sociology, a perpetual object of the studio. For knowledge about the geographic (location, boundaries, neighborhood, terrain, geology, climate, water, vegetation, fauna and soil), demographic (spatial locality development, population and settlements) and economic (geo-economic function, tourist) in 2007 started a comprehensive study on the settlements situated on the river Arieș and Arieșul Mic, the perimeter area Avram Iancu - Bistra. In this paper we propose to present the main aspects of economic and social geographical Avram Iancu.

Keywords: rural community, Apuseni Mountains, geographic, demographic, economic.

1. Identificarea spațială a Comunei Avram Iancu

Comuna AVRAM IANCU se află pe cursul râului Arieșul Mic, la 30 de km de localitatea Câmpeni (fig. 1, 2).

Chiar dacă este o localitatea mai mică, în

privința numărului de locuitori și întindere, distanța mare față de un oraș (fig. 2), duce de multe ori la apariția sărăciei (datorită numărului mic de locuri de muncă), la îmbătrânirea populației (tinerii dorind să locuiască la oraș), la marginalizarea ei și deci la apariția problemelor sociale.

Fig. 1. Amplasarea comunei Avram Iancu în cadrul județului Alba

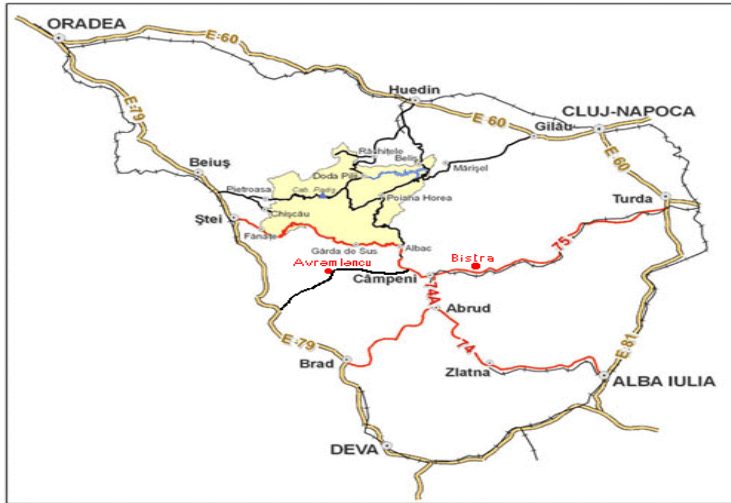

Fig. 2. Accesul populației spre cele mai semnificative orașe

Localitatea Vidra (astăzi Avram Iancu) este atestată documentar pentru prima dată în anul 1595, în *Privilegiul* acordat de Cristofor Bathory, principele Transilvaniei, când reînnoiește actul de danie asupra caselor și moșiilor sale din Tzopanfalva (Câmpeni) lui Nicolae Filimon.

Comuna Avram Iancu, parte a ținutului Țării Moșilor, este situată în jumătatea sa nordică, la 25 km de orașul Câmpeni, considerat de moși drept capitală a „țării” lor și loc de întâlnire a Râului Mic (Arieșul Mic) cu Râul Mare (Arieșul Mare).

Așezată în extremitatea nord-vestică a județului Alba, comuna Avram Iancu are limitele de sud, sud-vest și vest cu vecini ca:

Bulzeștii de Sus (jud. Hunedoara), comuna Hălmăgel (jud. Arad) și respectiv Crișciorul de Sus (jud. Bihor). Limitele cu aceste localități sunt și limitele județului Alba cu cele trei județe: Hunedoara, Arad și Bihor (fig. 1). Așezarea comunei Avram Iancu se poate raporta la câteva repere geografice: râul Arieș și Munții Bihorului. Poziția sa în bazinul superior al Arieșului Mic, la 19 km vest de confluența acestuia cu Arieșul Mare, într-o depresiune intramontană relativ largă, dezvoltată la confluența Arieșului Mic cu văile Vidrișoara și Dobrana, au făcut să devină una dintre cele mai însemnate localități montane, de care este strâns legată istoria românilor din Ardeal (fig. 3).

Fig. 3. Aspect din comuna Avram Iancu

Administrativ, comuna Avram Iancu se compune din 33 de sate (în 1998) și cel puțin din tot atâtea crânguri, *grupuri mai mici*, de câte 14-20 case, numite *cătune* sau *grupuri mai mari*, de 50-200 case, izolate mai cu seamă în câmpuri înconjurate de pădure, aflate la 1-2 km depărtate de grupurile mai compacte de case ale crângurilor învecinate.

Drumul județean D.J. 762 însoțește Arieșul Mic, intră în comună dinspre Vidra și o străbate pe 4 km distanță. Acest drum face joncțiunea cu D.N. 75, facilitând legătura între țara Moșilor și țara Crișurilor, peste Pasul Vârtop (din Munții Bihorului) și cu ținutul Clujului, prin Albac - Horea - Poiana Horea, peste Pasul Ursoaia (fig. 4).

Istoricul comunei Avram Iancu este strâns legat de istoria Tarii Moșilor, vatra a atâtor evenimente din istoria poporului nostru.

La rândul ei istoria Tarii Moșilor și a Vidrei de Sus este strâns legată de istoria mineritului de pe Valea Arieșului superior, de evoluția meșteșugului prelucrării lemnului și de activitatea comercială a acestei zone.

Primele știri le avem cu cinci secole înaintea erei noastre când agatârșii, cei iubitori de miere și metale nobile, au locuit în regiune, iar după dânșii dacii.

Urme materiale care să ateste prezența omului preistoric nu s-au descoperit, viața preistorică a fost posibilă datorită existenței unui vânat foarte bogat, ape curgătoare bogate în pește și a unui climat mai blând în această zonă depresionară.

În epoca bronzului și cea a fierului a fost obținut aurul preistoric, prin spălarea nisipurilor aurifere din albia Arieșului Mic sursa principală de procurare a aurului nativ.

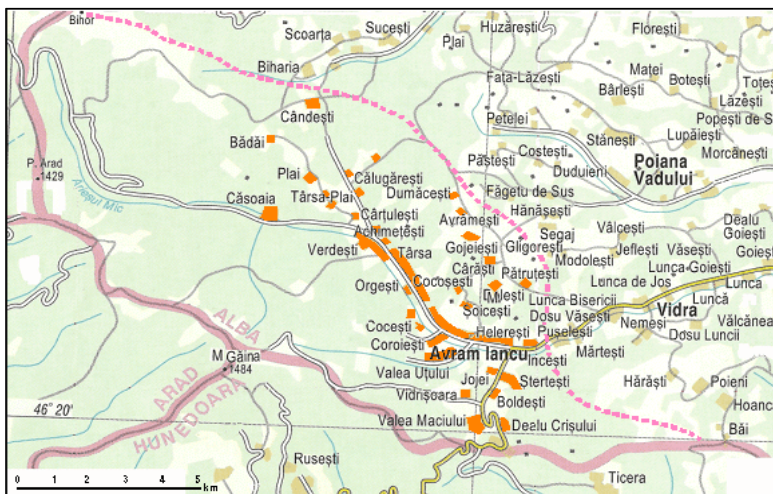

Fig. 4. Teritoriul administrativ al comunei Avram Iancu

Procesul de obținere a aurului prin spălarea nisipurilor aurifere la Vidra de Sus continuă și în timpul ocupației romane în Dacia. Astfel, pe malul drept al Arieșului Mic, au fost identificate instalații pentru exploatarea aurului prin spălare și chiar șteampuri. Urme de șteampuri cubice au fost identificate în locurile: *La Veselia Vădoancii* și *Gura Văii Peștelui*.

Mărturie a spălării aurului din aluviuni stau îngrămădirile de movile cu prundișurile

spălate în ridicăturile din lunca Arieșului, movile, acoperite cu iarbă și păduri. Astfel de îngrămădiri cu prundișuri spălate și așezate sub forma de movile pot fi identificate începând cu „*Șesul Onului*”, „*Gura Văii Peștelui*”, până la „*Gura Văii lui Bălan*” și în aval, în satul Cărtulești și în alte puncte din satul Târsa, în „*Haldine*” (peste Arieșul Mic vis-a-vis de centrul comunei) și în locul „*La Talicu*”. Populația autohtonă a fost cruțată și folosită pentru extragerea aurului

în folosul fiscului imperial, fiind supuşi unui pronunţat proces de romanizare.

Mărturie a existenţei unei populaţii romanizate care exploata aurul din nisipul aluvionar, stau descoperirile arheologice întâmplătoare. În deceniul VI al secolului al XX-lea, Niolae Jude, ţăran din satul Târşa, nivelând câteva movile de pietriş din jurul casei sale, de pe o terasă a Văii Arieşului Mic, pentru a pune temelia făuriei, a descoperit câteva tuburi de argilă folosite la canalizare. Profesorul M. Popa, directorul de atunci al Muzeului Memorial, le-a dat ca fiind din vremea stăpânirii romane.

2. Atestarea documentară

Vechii locuitori ai comunei Avram Iancu fac parte din familia „*moşilor*” sau „*ţopilor*”, cum sunt cunoscuţi locuitorii din ţinutul Câmpenilor, urmaşi direcţi ai dacilor şi a coloniştilor romani.

Denumirea de *moşi* vine de la chica antică - obicei dacic purtat de bărbaţi, întâlnit până în a doua jumătate a secolului al XIX-lea în Tara Moşilor, iar denumirea de *ţop* derivă de la cuvântul german „*zopf*” care în

româneşte înseamnă tot chică, poreclă dată de funcţionarii austrieci, moşilor, cărora le spunea în nemţeşte: „*zopfi-ger valachus*”, în româneşte valahi-romani cu chică. Acest nume îl purtau toţi locuitorii dintre Mureş şi Biharia, locuitorii voievodatului românesc cunoscut sub numele de „Terra Tzapus”.

3. Industria meşteşugului specializat

Apariţia şi dezvoltarea unor ateliere meşteşugăreşti de confecţionare a vaselor din lemn (butoaie, ciubere, doniţe, putini, farfurii etc.), precum şi a altor obiecte de uz casnic sau artizanal, au fost determinate de insuficienţa producţiei agricole şi de abundenţa materialului lemnos. Meşteşugurile din lemn, în condiţiile izolării, au asigurat un venit mai mare decât lemnul cioplit sau fasonat. Vasele aveau trecere mai mare şi în schimbul lor se puteau obţine cereale. Pe de altă parte, produsele din se puteau transporta pe cai sau în căruţe (fig. 5), fiindcă drumurile de ţară s-au deschis mai târziu. Meşterii prelucrării lemnului cunoşteau aproape toate meşteşugurile din motive economice bine determinate.

Fig. 5. Căruță moțească încărcată cu obiecte confecționate din lemn

Diferențierea și specializarea treptată a acestui meșteșug în cadrul celorlalte meșteșuguri, rezulta din multiplele necesități mereu crescânde ale populației din zonă. Dintre toate meșteșugurile prelucrării lemnului văsăritul sau dogăritul (confeccionarea ciuberelor) cere cea mai mare specializare, dobândita într-o perioadă de timp îndelungată, învățându-se din tată în fiu. Văsarii sunt acea categorie de meșteșugari care se ocupa doar de producerea vaselor, fără să efectueze reparații. Ei își valorificau produsele colindând, cu cșruțele tradiționale, drumurile Ardealului, lipsind câteva săptămâni de acasă la fiecare drum, după care, la întoarcere, își pregătesc din nou altă serie de vase.

La vășari se observa un ciclu continuu de producție și valorificare a produselor.

Fenomenul "desprinderii" meșteșugului de agricultură și creșterea animalelor s-a manifestat inițial prin specializarea unui număr restrâns de bărbați din fiecare sat. Și în cazul participării familiei la practicarea meșteșugului, unii membri ai acesteia (soția, copiii, bătrânii) continuau să se îndeletnicească cu agricultura, oricât de mică ar fi fost suprafața de teren arabil de care dispunea. Chiar și atunci când specializarea s-a extins asupra întregii comunități, aceeași locuitori continuau să practice vechile ocupații (agricultura, creșterea animalelor, negoțul cu produse din lemn, vase sau produse forestiere) (fig. 6).

Fig. 6. Strângerea fânului

Prin dezvoltarea specializării, meșteșugarii satisfac nu numai nevoile permanente ale economiei agro-pastorale ale propriului sat, cat si nevoile unei zone sau a unui întreg ținut. Cu timpul, desfacerea produselor din lemn prelucrat s-a extins si la zonele învecinate, ori mai îndepărtate. Astfel, în secolul al XVIII-lea putem vorbi despre un orizont romanesc transcarpatic al moșilor vășari vidreni.

4. Elemente geologice și impactul lor în peisaj

Munții Apuseni sunt constituiți dintr-un fundament cristalin cu intruziuni granitice, probabil Hercinice sau Caledonice, peste care s-au depus depozite sedimentare de vârstă permiano-mezozoica și cretacice superior-paleogene. Toate aceste formațiuni sunt străbătute de roci magmatice, ceea ce conferă

structurii geologice un caracter complex. Acest aspect este reflectat în varietatea remarcabilă a formelor de relief, ceea ce conferă teritoriului comunei un peisaj deosebit, ce ar putea constitui o importantă resursă turistică.

5. Situația demografică

Administrativ, comuna Avram Iancu se compune din 33 de sate (în 1998) și cel puțin din tot atâtea crânguri, grupuri mai mici de cate 14-20 case numite și cătune sau grupuri mai mari de 50-200 case, izolate mai cu seama în câmpuri înconjurate de pădure aflate la 1-2 km depărtate de grupurile mai compacte de case ale crângurilor învecinate: Dealul Țebii de Orgesti, Dealul Horghii de Căsoaia, Bonți de Mărtești, Curse de Cocești, Gemeni de Cărțulești sau Căsoaia, etc. Comuna se subîmparte în patru sate mari: Avram Iancu - Centru, Târșa, Vidrișoara și Incești (Casa Iancului) de care aparțin 33 de sate (în 1998), altădată 38 de sate-crânguri (în 1975). Satele-crânguri sunt cuprinse în cele patru sate mari astfel:

- de Avram Iancu aparțin: Avram Iancu - Centru, Cărăști, Cocești, Coroiești, Gojeiești, Jojei, Soicești, Valea Ușului;

- de satul Târșa, cel mai populat sat al comunei, aparțin: Achimetuști, Avrămești, Bădăi, Călugărești, Căsoaia, Căndești, Cărțulești, Orgești, Căsoești, Dumădești, Târșa, Târșa-Plai, Plai, și Verdești;

- de Vidrișoara aparțin: Boldeșit, Dealul Crișului, Dolești, Pătrutești, Stertești, Valea Maciului și Vidrișoara;

- de Incești aparțin satele: Helerești, Incești, Martești și Puselești.

Declinul demografic constant și progresiv (mai ales în ultimele decenii ale secolului al XX-lea) a atras după sine dispariția unor crânguri: Curse, Gemeni, Crăciunesti, Bontii, Tarnița, Dealul Hijului, sau contopirea satelor mai puțin populate cu satele-crânguri mai populate, primele dispărând administrativ ca sate, păstrându-si doar denumirea de crâng.

6. Ocuparea populației

- Salariați 227, din care:
 - l posta telecomunicații: 6
 - l financiar-bancare: 2
 - l tranzacții imobiliare: 2
 - l administrație publică: 23
 - l învățământ: 28
 - l sănătate și asistență socială: 19
 - l silvicultura: 29
 - l industrie extractivă: 18
 - l industrie prelucrătoare: 124
 - l energie electrică: 8
 - l construcții: 10
 - l comerț: 37
 - l hoteluri și restaurante: 2
 - l transport și depozitare: 8
 - l alte activități de servicii colective: 8
 - l activități ale personalului angajat in
 - l gospodarii personale: 1
 - l șomeri în căutarea unui loc de munca: 33
 - Lucrători pe cont propriu: 129
 - Lucrători familiali în gospodărie proprie (agricultori): 101
 - Pensionari: 508
 - Elevi, studenți: 236
 - Casnici: 321
 - Întreținute de alte persoane: 156
 - Întreținute de stat: 4
 - Alte situații: 88
- Populația activă a comunei este de 552 persoane, din care ocupata 460, neocupata în căutarea unui loc de munca 59, în căutarea primului loc de munca 33.
- Populație inactivă: 1313
 - Total populație: 1865

7. Obiective turistice

- **Muzeul Memorial "Avram Iancu"** - 4 km față de primărie (fig. 7);
- **Crucea "Eroilor"** - 0.5 km față de primărie;
- **Situri Turistice** (Târgul de fete de la Muntele Găina, Rezervația Floristică Mitu cu Floarea de Colț și Garofița de Munte) - 3-5 km față de primărie.

Fig. 7. Casa memorială Avram Iancu

Comuna Avram Iancu prin poziția sa geografică face parte din zona turistică a Munților Apuseni, una din cele trei ale județului Alba, poate cea mai importantă, și una din cele mai reprezentative ale țării, care beneficiază de un cadru natural deosebit de pitoresc, de un patrimoniu social-cultural-istoric deosebit de complex, dar insuficient valorificat prin dotările turistice.

Fondul turistic este bogat. Astfel, fondul turistic social-cultural-istoric este bine evidențiat: *Biserica Ortodoxă*, ctitorie de la 1792, *Casa memorială "Avram Iancu"* care găzduiește și o expoziție etnografică, colecția muzeală a Scolii Generale "Avram Iancu", meșteri văsari făuritori de tulnice, formația de tulnicărese și "*Târgul de fete*" de pe Muntele Găina (fig. 8).

Fig. 8. Târgul de fete de pe Muntele Găina

Tulnicul este un instrument muzical străvechi care face parte din zestrea culturală a poporului român. Este un adevărat simbol al țării Moșilor, fiind folosit ca mijloc de comunicare și instrument pentru interpretarea cântecelor încă de pe vremea dacilor și, conform unor istorici, chiar mai demult.

Conform obiceiului, transmis din generație în generație, cântările, chemările și cântecele de tulnic sunt interpretate de o singură tulnicăreasă. Dacă sunt mai multe tulnicărese, ele pot cânta toate același cântec sau pot cânta pe tonuri cu un singur tulnic solist. Fiecare tulnic are un sunet aparte, care depinde de lungimea tulnicului și de calitatea lemnului din care este construit.

Pentru ca două sau mai multe tulnicărese să cânte împreună, ele trebuie să aibă tulnicile acordate pe același ton, lucru care se realizează prin scurtarea tulnicelor, tăindu-se

câte un centimetru sau doi până se obține tonalitatea dorită.

Astăzi, Târgul de fete de la Găina s-a transformat într-o mare sărbătoare folclorică, la care își dau concursul locuitorii din zona Munților Apuseni, din județele apropiate și chiar din ținuturi mai îndepărtate ale țării. Deschiderea o fac vestitele tulnicărese de la Avram Iancu, după care urmează programul artistic al participanților care durează până spre seară (fig. 9).

Evenimentele deosebite care au loc în comună sunt următoarele:

- Târgul de Fete de la Muntele Găina: 22-23 Iulie;
- Zilele Iancului: 26-27 Mai
- Zilele Școlii: 1-2 Iunie
- Fii Satului: 8-9 Septembrie

Fig. 9. Tulnicăresele din comuna Avram Iancu

8. Educația

În Avram Iancu se afla Școala cu clasele I-VIII „Avram Iancu” (fig. 10), care are arondate Școala cu clasele I-VIII Târșa, Școală cu clasele I-IV Incești, Grădinița cu program normal Târșa și Grădinița cu program normal Incești.

Clasele V-VIII ale școlii Avram Iancu își desfășoară cursurile într-un local construit în anul 1965, având 6 săli (3 laboratoare: biologie, fizică, chimie, bine dotate și 3

cabinete: română, matematică, geografie), direcțiune și sala profesorală. Clasele I-IV, Grădinița cu program normal, sala de festivități, muzeul etnografic al școlii, biblioteca și sala cu calculatoare se află în corpul de clădire cu parter și etaj construit în anul 1970.

În 1995 s-a schimbat denumirea școlii în *Școala Generală “Avram Iancu”* cu ocazia împlinirii a 171 ani de la nașterea marelui erou, ocazie cu care a fost dezelită și o placă comemorativă.

Fig. 10. Școala generală „Avram Iancu”

8. Resurse umane la nivelul comunităților rurale

Identificarea, atragerea, implicarea și responsabilizarea resurselor umane ale comunității reprezintă pașii necesari pentru a realiza o echitate socială durabilă. Resurse comunitare pot fi toate acele grupuri formale sau informale sau persoane individuale existente la nivelul comunității rurale. Analiza acestor resurse este importantă pentru a putea implica mai eficient toate aceste grupuri care, în același timp, pot reprezenta părți interesate în dezvoltarea durabilă a localității. Ele pot influența succesul planificării și, mai ales, implementarea strategiilor. De aceea **grupul de inițiativă care dorește dezvoltarea unei**

strategii locale sau a unor plauri de acțiune comunitare trebuie să se asigure că la proces sunt reprezentate și participă, de la bun început, toate grupurile de interese și de presiune existente la nivelul localității.

De aceea, trebuie avut în vedere ca să fie implicați, pe cât posibil, încă din prima fază a procesului de dezvoltare strategică planificată, toți actorii posibil interesați. Orice omisiune în acest moment poate avea consecințe imprevizibile mai târziu. În același timp, persoanele care nu sunt implicate de la început, sunt mai greu de motivat pe parcurs. Grupul de inițiativă trebuie să aibă în vedere:

- **organizații neguvernamentale locale** (grupuri locale de mediu, cluburi de turism, de tineret, asociații de vânătoare și de pescuit,

asociații ale femeilor, organizații sociale sau de sănătate, caritabile, organizații religioase, asociații de proprietari de terenuri, asociații profesionale cum ar fi cele ale *crescătorilor de vite, de albine, de oi* etc.);

- **autoritățile** locale, județene sau naționale (membrii comisiilor de urbanism, gospodărirea apelor, inspectoratele de mediu, Direcția Silvică, Direcția Agricolă, Direcția de Sănătate, Inspectoratul Școlar, reprezentanți ai autorităților locale - primarul, viceprimarul, consilieri locali, angajați ai primăriei);

- **reprezentanți ai mediului de afaceri** din zonă, a căror activitate depinde, direct sau indirect, de resursele naturale locale;

- **reprezentanți ai sindicatelor locale**, -

- **cadrele didactice** din zonă, fii satului;

- **elevii și studenții** din localitate;

- **pensionarii**, persoanele defavorizate sau cu trebuințe speciale;

- **specialiștii locali** (inginerul agronom, medicul veterinar, profesorul, învățătorul, doctorul);

- **cetățenii neorganizați** (vecinii de pe o stradă anume, mamele cu copii mici, mamele cu mulți copii etc.);

- **reprezentanții bisericilor** și confesiunilor religioase existente în comunitate;

- **reprezentanți ai etniilor** locale.

Pentru a identifica și lista resursele umane ale comunității, se pot folosi o serie de instrumente ca: anunțuri comunitare (afișe), publicații (ziar, foi publice, reviste), scrisori de cerere a sprijinului, anunțuri în presa locală, întâlniri, referințe etc.

Pe lângă aceste instrumente, grupul de inițiativă este bine să aibă în vedere:

- 1 formarea unei rețele de voluntari tineri, pregătiți ca facilitatori comunitari;
- 1 elaborarea unei strategii de personal, la nivelul grupului, în care să existe posibilitatea ca voluntarii să devină colaboratori, iar colaboratorii salariați;
- 1 câștigarea încrederii celor care doresc să se implice;
- 1 transparență în comunicare și inițiativă.

Din experiența facilitatorilor comunitari

care au dezvoltat grupurile de inițiativă și, respectiv, grupurile de lucru comunitare, câteva din regulile și pașii reușitei în atragerea resurselor umane comunitare sunt:

- 1 identificarea grupurilor locale și a liderilor acestora;
- 1 spargerea bisericuțelor;
- 1 evitarea luptelor interne din cadrul grupurilor locale identificate;
- 1 găsiți grupul care are nevoie de ajutorul dumneavoastră;
- 1 contactați-l și atrageți-l în proiectele dumneavoastră;
- 1 oferiți-vă serviciile de expert (ce știți să faceți mai bine);
- 1 sponsorizați grupul de care aveți nevoie (este însă de evitat să sponsorizați cu bani activitățile);
- 1 dați mai mult decât primiți;
- 1 respectați-vă cuvântul dat;
- 1 motivați, apreciați și promovați pe cei buni;
- 1 încurajați comunicarea în cadrul grupului și a comunității;
- 1 încurajați exprimarea clară a nevoilor și stimulați definirea nevoilor de nivel superior.

9. Comunicarea interpersonală în comunitățile rurale

Comunicarea la nivelul membrilor comunităților rurale și, mai ales, la nivelul liderilor de opinie, este unul din factorii care determină calitatea, eficiența și durabilitatea procesului de realizare a strategiilor de dezvoltare durabilă și a planurilor de acțiune aferente. Afectat de ani buni în care comunicarea între persoane însemna doar emiteri de mesaje, fără a aștepta „feedback-ul” de la receptor, satul a însemnat un mediu de comunicare în care au fost afectate chiar scopurile comunicării (să fim receptați, să fim înțeleși, să fim acceptați și să provocăm o reacție/o schimbare de comportament sau de atitudine).

Lipsite în mare măsură de mijloace de comunicare eficiente, mai ales de mijloace și

metode de informare și acces la informație, comunitățile rurale sunt și astăzi la discreția unor grupuri restrânse de interese, îndeosebi economice. Dezvoltarea durabilă a comunităților rurale nu o putem concepe însă fără a dezvolta și sistemele de comunicare interpersonală locale. De aceea, unul din rolurile importante ale facilitatorilor comunitari și ale grupului de inițiativă se referă la dezvoltarea metodelor de comunicare în cadrul comunității. Pentru aceasta însă, mai ales în cazul facilitatorilor externi, este important ca ei să aibă o bună capacitate de cunoaștere și recunoaștere a comunității.

În fapt, procesul de elaborare a strategiei de dezvoltare poate avea ca efect deficiențe de receptare, de înțelegere a mesajului din partea receptorului și, inevitabil, diferențe la reacțiile așteptate/provocate. Folosirea unui limbaj prea academic, cu mulți termeni specifici sau prea tehnic, specific sociologilor sau tehnicienilor, sau prea politic, trebuie evitată. Planificarea mesajului din partea emițătorului trebuie realizată în așa fel încât acesta să se asigure că mesajul va fi recepționat ca atare. De exemplu, înainte de a da drumul la un text, emițătorul poate verifica percepția prin consultarea unor membri ai comunității cu privire la conținut, aspect etc. Regulile de bază în elaborarea și emiterea mesajelor trebuie cu strictețe respectate – mesaje scurte, clare, concise, unice, cu cuvinte adaptate receptorului, fără expresii în cerc.

Pe de altă parte, un limbaj prea comun nu este de dorit, pentru că poate de asemenea genera efecte contrar așteptărilor, mai ales din partea personalităților locale sau a intelectualilor.

Căile de comunicare folosite diferă în funcție de situație: comunicare între două persoane sau comunicare în grup. Evident că, în situația comunicării în grup, acesta va trebui să fie informat dinainte și să ajungă să stăpânească anumite tehnici de lucru în grup eficiente. În situația comunicării între două persoane (interviu, dialog, schimb de păreri, consultare etc.) este de preferat ca facilitatorul să dovedească o capacitate de adaptare

maximă și calități de foarte bun ascultător activ. Încurajarea față de alte situații clasice de comunicare interpersonală, verificarea percepției are o importanță majoră.

În oricare din situații, comunicarea verbală trebuie completată cu comunicarea nonverbală. Imaginile, textul bine chibzuit pot avea un impact mult mai mare, în unele situații, decât un număr mare de interviuri cu membrii comunității. De exemplu, organizarea unei expoziții de fotografii reprezentând imagini cu gunoaie, în chiar centrul comunei, în zi de târg, după liturghie, a avut un impact mult mai mare decât distribuirea a 250 de fluturași, din poartă în poartă, asociată cu scurte discuții. Oamenii au asociat imaginile negative cu gospodăriile lor și imaginea pe care și-o formaseră, astfel creându-se un cadru de dialog mai ușor pentru găsirea unor soluții locale privind managementul deșeurilor.

Canalul de transmitere a mesajelor este, așadar, foarte important. Suprapunerea unor căi și metode, poate fi, de asemenea, importantă. În anumite grupuri/cercuri de influență, percepția mesajului depinde în mare măsură de emițător și de metodă. Unii dintre săteni ascultă foarte bine de preotul satului, dar alții nu. Evident, când vrem să comunicăm ceva unui grup, nu vom apela la preot decât față de acele persoane față de care știm că are influență și, nu în ultimul rând, pe care poate să le reprezinte. Vom vorbi despre problemele tinerilor în primul rând cu tinerii, în faza de definire a problemelor și a obiectivelor, dar vom extinde acest grup și la alte grupuri de interes, în momentul definirii soluțiilor, a pașilor de urmat. În nici un moment nu trebuie să uităm că o comunitate este un organism viu, extrem de complex, cu reacții de multe ori doar aparent contradictorii.

La majoritatea satelor se păstrează căi tradiționale de transmitere a mesajelor. Seara sau de sărbători (iar la sat se cam respectă zilele de sărbătoare!), în fața caselor se strâng de obicei săteni, pentru a discuta diverse probleme. În cârciumă se pot, de asemenea,

aborda anumite probleme, în anumite situații. Anumite anunțuri publice se pot face, cu sprijinul primăriei, prin intermediul toboșarului.

La o analiză mai atentă a canalelor de comunicare, vom putea descoperi acelea care sunt mai de folos.

Aminteam că limbajul poate fi o barieră importantă în comunicare. Dincolo de barierele clasice care se pot manifesta în comunicarea interpersonală, una dintre cele mai greu de depășit pare a fi bariera reprezentată de “lumile imaginare” create de oameni și neîncrederea în propriile posibilități de acțiune. Barierele comunicaționale apar la toate elementele comunicării fiind generate de:

- | lansarea mesajelor inconsistente;
- | lipsa de credibilitate sau reticența la difuzarea informațiilor;
- | emiterea unor semnale contradictorii (diferența dintre vorbă și faptă);
- | slaba concentrare față de fluxul informațional;
- | folosirea unui canal de comunicare inadecvat;
- | limbajul impropriu;
- | mediul extern.

Discrepanța majoră dintre mediul rural și mediul urban cu privire la majoritatea aspectelor menționate, constituie una dintre concluziile principale, accentuată de cele mai multe studii.

BIBLIOGRAFIE

1. Ludușan, N., Dimen, L.(2006), *Geografia Județului Alba*, Ed. Aeternitas, Alba Iulia.
2. Miftode, V., (coord.)(2002), *Populații vulnerabile și fenomene de auto-marginalizare. Strategii de intervenție și efecte adverse*, Editura Lumen, Iași.
3. Stremțan, F. (Coord.) (2006), *Noi filiere economice în Munții Apuseni*, Ed. Risoprint, Cluj-Napoca.
4. Șandor, T., (2003), *Munții Apuseni, cetatea rezistenței românești*, Editura Imprimeria Ardealul, Cluj-Napoca.
5. Vedinaș, T., (1999), *O monografie regională: Munții Apuseni*, în Revista de cercetări sociale, nr. 3, Bucuresti.
6. Tesliuc, E., Chirca, C., (1999), *Analiza dezvoltării rurale în România*, Banca Mondială și Comisia Națională pentru Statistică, Bucuresti.
7. * * * 2002, *Recensământul populației și locuințelor*, Institutul Național de Statistică
8. * * * 2007, *Anuarul Statistic al României*.